

Poruchy sluchu

Contents

Účastníci.....	1	Kochleárny implantát.....	22
Skryté poruchy.....	2	Odčítavanie z pier.....	25
Schopnosť počuť a počúvať.....	3	Znakový posunkový jazyk.....	27
Schopnosť počuť	4	Účastníci.....	28
Sluch a jeho anatómia:	5	Hlavné prekážky	29
Sluchový podnet (zvuk)	7	Hlavné prekážky	32
Karakteristiky zvuku	8	Hlavné prekážky	33
Poruchy sluchu	10	Emocionálne ťažkosti	35
Absolútny prah sluchu	12	Kultúrna identita.....	37
Poruchy sluchu	14	Identitu nepočujúceho	38
Modely defektov sluchu	15	Identitu počujúceho	39
Účastníci.....	17	Marginálnu identitu	40
Sudionici	18	Dvojkultúrnu identitu	41
Načúvacie zariadenia	20		

Návrhy na úspešnejšiu komunikáciu.....	42
Adaptácia.....	44
Vyučovacie metódy a techniky	46
Metóda vysvetľovania.....	47
Demonštratívna metóda	49
Dodatok: Cvičenia na seminári.....	52
Dovoľte mi povedať vám príbeh	52
Dodatok: Cvičenia na seminári.....	54
Tichá miestnosť	54
Dodatni linkovi: Oštečenie sluha	56

Účastníci

Prišli ste niekedy do kontaktu s nepočujúcou alebo nedoslýchavou osobou? Opíšte, ktorá časť tejto komunikácie bola pre vás najnáročnejšia! Aký ste mali pocit z vlastnej schopnosti komunikovať s osobou, ktorá nepočuje, čo hovoríte?

Skryté poruchy

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Pri pozorovaní osoby, ktorá má poruchu sluchu, je veľmi ťažké si ju na počiatku všimnúť až do momentu, kým sa situácia nezačne týkať samotného komunikačného aspektu.

Táto “neviditeľnosť” postihnutia má svoje priaznivé aj nepriaznivé dôsledky. Táto osoba nie je “z vonkajšieho sveta” stigmatizovaná kvôli svojmu deficitu. Ľudia zo sociálneho prostredia však najmenej vedia o postihnutiach, ktoré sú pre nich najmenej viditeľné, preto je ťažšie predstaviť si ťažkosti, s ktorými sa takáto osoba stretáva v každodennom živote. V dôsledku toho sú menej schopní predvídať potreby osôb so sluchovým postihnutím a prispôbiť tomu svoje vlastné správanie.

Schopnosť počut' a počúvať

Pojem “sluch” označuje schopnosť a vzťahuje sa na správne fungovanie zložiek sluchového orgánu. Nezahrňa vôľu ani zámer.

Termín “počúvanie” označuje dobrovoľnú činnosť, t. j. interpretáciu zvukov, ktoré sme počuli pomocou nášho zmyslu pre sluch. Zahrňa uvedomenie, zámer, vôľu a záujem.

Schopnosť počúť

Pojem “sluch” označuje zmysel, ktorý sa používa na vnímanie zvukov a interpretáciu ich významu.

Zahrňa detekciu prenosu vibrácií, ktoré sú spôsobené zvukovými vlnami, do stredného ucha, ako aj ich premenu na nervový impulz, ktorý sa interpretuje ako vnem v mozgovej kôre.

Sluch a jeho anatómia:

Sluch pozostáva 5 anatomických častí:

- Vonkajšie ucho (ušnica a vonkajší zvukovod)
- Stredné ucho
- Vnútorné ucho (slimák a polokruhovité kanáliky)
- Nervové dráhy
- Centrá v mozgovej kôre

Ušnica zachytáva zvuky a smeruje ich do vonkajšieho zvukovodu, ktorý spôsobuje vibrácie bubienka.

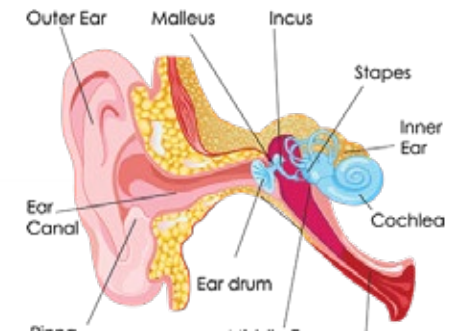

Vibrácie sa potom prenášajú cez tri sluchové kostičky (kladivko, nákovku a strmienok) do slimáka vo vnútornom uchu.

V slimáku sa tekutina, ktorá ho vyplňa, začne pohybovať a vytvára vlny, ktoré sa potom prenášajú na membránu, kde sa nachádzajú zmyslové bunky.

Zmyslové bunky majú na svojich koncoch chĺpky, ktoré sa v dôsledku vibrácií ohýbajú. V tom momente sa vytvorí bioelektrický potenciál, ktorý sa prostredníctvom vlákien vyšle do mozgu vo forme nervového impulzu.

Na obrázku sú zobrazené časti ucha - vonkajšie, stredné a vnútorné.

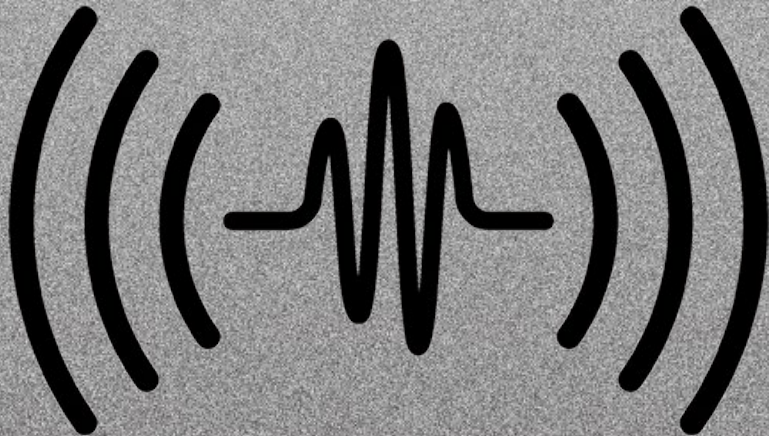

Sluchový podnet (zvuk)

Sluchový podnet alebo zvuk je mechanická vibrácia telesa, ktorá sa prenáša cez médium (vzduch, voda...) do ucha vo forme mechanického vlnenia. Ľudia nie sú schopní vnímať všetky formy a aspekty vibrácií; sú schopní vnímať len určitý rozsah, ktorý nazývame zvuk.

Ultrazvuk sa skladá zo zvukových vln, ktorých frekvencia je vyššia ako horná hranica citlivosti ľudského ucha. Zvukové vlny s frekvenciou vyššou ako 109 Hz sú známe ako hyperzvuk. Infrazvuk je zvuk, ktorého frekvencia je nižšia ako spodná hranica citlivosti ľudského ucha.

Karakteristiky zvuku

Na opis zvuku môžeme použiť niekoľko rozlíšiteľných aspektov, z ktorých najdôležitejšie sú spísané nižšie.

- **Hlučnosť/intenzita (dB):**

predstavuje amplitúdu zvukových vln, t. j. najvyšší bod zvukovej vlny. Čím vyššia je amplitúda, tým vyššia je hlasitosť. Hlasitosť alebo intenzita zvuku sa meria v decibeloch (dB).

- **Výška (Hz):**

predstavuje základnú frekvenciu (počet kmitov) zvukových vln. Čím vyššia je frekvencia, tým vyšší je zvuk. Výška zvuku sa meria v hertzoch (Hz).

- **Farba:**

predstavuje ďalšie frekvencie vo zvukovom vzore. Presnejšie, v skutočnosti sa zvuky skladajú zo súboru frekvencií, z ktorých jedna je zvyčajne dominantná. Tieto “sprievodné” frekvencie formujú farbu zvuku. Čistý zvuk, t. j. zvuk zložený z jedinej frekvencie, možno získať len za experimentálnych podmienok.

Poruchy sluchu

Porucha sluchu znamená neschopnosť alebo zníženú schopnosť prijímať, viesť a registrovať sluchové podnety. Preto sa ťažkosti môžu vyvinúť v súvislosti s týmito tromi procesmi. Prijem akustického podnetu môže byť sťažený napr. v dôsledku deformácie vonkajšej časti ucha.

Aj špecifická anomália prítomná v častiach ucha zodpovedných za vedenie zvuku alebo prenos elektrických impulzov do centier v mozgu môže viesť k poruche sluchu.

A napokon, poškodenie mozgu v oblastiach zodpovedných za sluch môže brániť interpretácii zvukového signálu. Funkčnosť všetkých jednotlivých anatomických častí súvisiacich so zmyslom pre sluch môže byť narušená v dôsledku poškodenia, nedostatočného vývoja alebo choroby.

Porucha sluchu sa určuje meraním prahu sluchu (dB) pri jednotlivých frekvenciách (Hz).

Prah sluchu zvyčajne nie je rovnaký pre jednotlivé zvukové frekvencie, preto je dôležité poznať sluchové schopnosti osoby v celom frekvenčnom rozsahu.

Rôzne zvuky reči majú rôzne frekvencie a slovo sa skladá z viacerých zvukov reči. Preto musí mať človek primeranú úroveň počuteľnosti pre široký rozsah frekvencií.

Bežná reč prebieha v rozsahu 40 až 70 dB z hľadiska hlasitosti/intenzity zvuku alebo 250 až 5 000 Hz z hľadiska jeho výšky.

Absolútny prah sluchu

Pojem “absolútny prah sluchu” označuje najnižšiu intenzitu zvuku (hlasitosť), ktorú ľudské ucho počuje. Vzhľadom na to, že tento pojem priamo súvisí s hlasitosťou, meria sa v decibeloch (dB).

Podľa schopnosti vnímať zvuk sa ľudia vo všeobecnosti delia do troch kategórií: **ľudia s normálnym sluchom, ľudia s poruchou sluchu a ľudia s hluchotou.**

Absolútny prah sluchu pre normálne zvuky spadá do rozsahu 0 až 25 dB.

Kategória nedoslýchavých začína nad 25 dB, pričom existuje niekoľko stupňov (ľahká, stredná a ťažká strata sluchu) siaha až po 90 dB. Čokoľvek nad 90 dB znamená hluchotu.

To znamená, že pojem “hluchota” je umelo vytvorený termín a zvyčajne sa spája s určitým zvyškom zvuku, pričom samotné poškodenie sa nedá prekonať používaním načúvacieho prístroja. Skutočná (klinická) hluchota, ktorá neznamena žiadnu prítomnosť sluchu v akejkoľvek forme, je veľmi zriedkavá.

Poruchy sluchu

Vysokofrekvenčné zvuky sú mimoriadne dôležité pre porozumenie reči. Nesú 10% zvukovej energie a 90 % významu.

Nazývajú sa spoluhlásky a sú rozložené vo vysokofrekvenčnom pásme. Väčšina ľudí s poruchami sluchu má problémy s ich počúvaním. Nízkofrekvenčné zvuky nesú silu a energiu, ale k porozumeniu reči veľmi neprispievajú. Nazývajú sa samohlásky a väčšina ľudí s poruchou sluchu ich dobre počuje. Rečník, ktorý sa snaží hovoriť hlasnejšie, zvyčajne zdôrazňuje samohlásky (ktorých frekvencia je nízka), ale to nezlepšuje zrozumiteľnosť reči.

Modely defektov sluchu

Pri posudzovaní pojmu sluchového postihnutia existujú dva hlavné modely: medicínsky/patologický model a sociokultúrny model.

- **Medicínsko-patologický model**

Medicínsko-patologický model kladie do popredia pojem deficitu. Opisuje hluchotu ako stav, ktorý si vyžaduje liečbu. Deficit sa znižuje rehabilitáciou a kompenzuje pomocnou technológiou. Hlavným cieľom tohto modelu je zmierniť účinok deficitu zlepšením využívania zostávajúcich schopností počúvania a hovorenia.

- **Sociokultúrny model**

Sociokultúrny model opisuje hluchotu ako vlastnosť, ktorá odlišuje nepočujúcich od počujúcich a ktorá predstavuje základ príslušnosti ku komunite nepočujúcich.

Primárnym cieľom tohto modelu je integrovať rozmanitosť do vlastnej identity a používať iné formy komunikácie, t. j. posunkový jazyk.

Okrem toho deficitný model akceptujú ľudia, ktorí stratili sluch v postlingválnom štádiu, t. j. po ukončení obdobia intenzívneho osvojovania si jazyka (po dovriešení 2/3 rokov).

Na druhej strane model diverzity akceptujú ľudia, ktorí sa narodili ako nepočujúci alebo ktorí stratili sluch v prelingválnom štádiu.

Účastníci

Vytvorte päť skupín, ktoré budú diskutovať o krátkodobých a dlhodobých dôsledkoch na kvalitu života ľudí s rôznymi formami sluchového postihnutia v rôznych obdobiach života. Skupiny sa budú zaoberať týmito situáciami:

- **Maria:** vrodená hluchota
- **Mateo:** narodený s poruchou sluchu
- **Lilly:** hluchota v mladom adolescentnom veku
- **Tina:** nedoslýchavosť v mladom dospelom veku
- **Mark:** presbykémia (strata sluchu súvisiaca s vekom)

Sudionici

Pokúste sa čo najpodrobnejšie opísať vplyv sluchového postihnutia na danú osobu (vlastnosti, želania, plány, životné ciele, vzťahy s inými ľuďmi, profesionálny rozvoj atď.). Ide o cvičenie predstavivosti, ktorého cieľom je zapojiť účastníkov do uvažovania o možných dôsledkoch sluchového postihnutia. Keďže každý z nás je iný, odlišné sú aj naše životné cesty, takže tu neexistujú správne alebo nesprávne odpovede.

Podel'te sa o závery svojej skupiny s ostatnými!

Načúvacie zariadenia

Účelom načúvacieho prístroja je zosilniť zvuky prichádzajúce z prostredia. Jeho hlavnými časťami sú mikrofón, zosilňovač a slúchadlo.

Mikrofón prijíma zvukový signál, ktorý zosilňovač zosilňuje (a vykonáva digitálne spracovanie signálu), a nákovka posiela spracovaný signál do vonkajšieho zvukovodu smerom k ušnému bubienku. Nevýhodou načúvacieho prístroja je, že dokáže zachytiť úzky rozsah frekvencií akustických podnetov.

Akustické podnety, ktoré sa mu podarí zachytiť, sú tiež rovnomerne zosilnené vzhľadom na ich intenzitu. Počujúci ľudia môžu s väčším alebo menším úspechom zamerať svoju pozornosť na zdroj, ktorý ich zaujíma, a tak vytvoriť zážitok tlmenia okolitých zvukov. To sa s načúvacím prístrojom dosahuje len ťažko.

Načúvacie pomôcky sa môžu nosiť na jednom alebo oboch ušiach a ich úlohou je využiť existujúce kapacity zvyškového sluchu.

Moderné načúvacie prístroje majú veľké množstvo programov na individuálne nastavenie kvality vnímania zvuku (cielené počúvanie podľa zdroja zvuku, potlačenie hluku z prostredia, odstránenie hluku vetra, zvýšená počuteľnosť vysokofrekvenčných zvukov, možnosť Bluetooth na priame pripojenie k zariadeniam produkujúcim zvuk - mobilné telefóny, televízory...).

Kochleárny implantát

Hlavným účelom kochleárneho implantátu (umelého slimáka) je prevádzať zvuky z okolia na elektrický signál a pomocou elektródy implantovanej do slimáka ich prenášať do mozgu prostredníctvom sluchového nervu.

Jeho hlavné časti sú vonkajšie (mikrofón, rečový procesor, cievka) a vnútorné (prijímač a elektróda).

Mikrofón zachytáva zvuky a premieňa akustický signál na elektrický, ktorý je potom odoslaný do rečového procesora, kde je zakódovaný a cez cievku odoslaný cez kožu do vnútornej časti umelej kochley.

Prijímač dekóduje signál a premení ho na elektrický stimul, ktorý je potom odoslaný do elektródy v slimáku.

Elektróda stimuluje sluchový nerv, ktorý prenáša podnet do mozgu.

Kochleárny implantát sa implantuje nepočujúcim deťom pred nadobudnutím rečových schopností a dospelým, ktorí stratili sluch po nadobudnutí reči. Existujú prepracované kritériá, ktoré musia byť splnené, aby bola osoba spôsobilá na umelú kochleárnu implantáciu.

Komplexná predoperačná liečba je povinná, aby sa zistila závažnosť straty sluchu a prítomnosť priaznivých a nepriaznivých okolností pre samotnú implantáciu a rehabilitačný proces.

Povinná je aj komplexná a dlhodobá rehabilitácia po implantácii (metóda zákazu). Samotná implantácia umelej kochley je len začiatkom procesu zameraného na rozvoj schopností a zručností počúvania a rozprávania. Nenahrádza sluch.

Implantácia kochleárneho implantátu sa pridá navyše k akémukoľvek zvyškovému sluchu v uchu, do ktorého je kochleárny implantát implantovaný.

Odčítavanie z pier

Čítanie z pier je kompenzačná technika, ktorú používajú ľudia so sluchovým postihnutím na získanie informácií o obsahu prezentovanom hovorcom.

Táto technika má množstvo negatívnych aspektov. V dôsledku toho je presnosť obsahu prenášaného od hovorca k príjemcovi správy veľmi nízka.

Veľmi malý počet zvukov je zreteľne viditeľný na perách (presnejšie len 30% z nich) a dokonca aj tie zvuky, ktoré sú jasne viditeľné, sa často zamieňajú s inými v rámci svojej skupiny, do ktorej boli zaradené podľa miesta artikulácia (napr. /b/, /p/ alebo /m/).

Keď k tomuto malému počtu jasne viditeľných znakov pridáme ďalšie faktory, ktoré ovplyvňujú úspešnosť čítania (napríklad vzdialenosť od hovoriaceho, uhol pohľadu a osvetlenie tváre, rozdiel vo výslovnosti a pohyboch, ktoré sú základom reči rôznych rečníkov atď.).) vidíme, že čítanie nie je také jednoduché, ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať.

Čítačka pier by mala tiež veľmi dobre ovládať daný jazyk, čo ľudia so sluchovým postihnutím málokedy majú.

V konečnom dôsledku sa väčšina tohto procesu odvodzuje z kontextu, ktorý závisí viac od vlastností hovoriaceho a fyzického prostredia ako od schopností osoby. Je to veľmi namáhavý, neistý a neúplný proces.

Znakový posunkový jazyk

Posunkový jazyk je systém vizuálnych znakov, ktoré využitím špeciálnej polohy (tvaru ruky), orientácie, polohy a smeru pohybu ruky tvoria pojem alebo význam slova.

Ruky nie sú jediné, ktoré sa používajú na komunikáciu v posunkovej reči; Mimoriadne dôležité je aj držanie tela a hlavy a mimika. Nie je to univerzálne, keďže každý cudzí jazyk má svoju vlastnú verziu posunkového jazyka. Každý posunkový jazyk má svoje vlastné gramatické pravidlá a treba sa ho naučiť, ako každý iný cudzí jazyk.

Účastníci

**Vyberte si, či chcete používat'
jednoručnou nebo obojručnou abecedu
a „vyhláskujte“ svoje meno.**

Hlavné prekážky

**Najťažšie následky poruchy sluchu
sa prejavujú v jazyku a reči, bez
ohľadu na rehabilitáciu sluchu a
reči.**

Čím závažnejšie je postihnutie a čím
skôr došlo k jeho nástupu, tým väčšie
sú ťažkosti súvisiace s jazykom a
rečou, čo má v konečnom dôsledku za
následok vážnejšie následky z hľadiska
komunikácie.

Počujúcim ľuďom, ktorí sú v kontakte
s ľuďmi s poruchou sluchu, môže byť
reč nepočujúcich ťažko pochopiteľná
alebo úplne nezrozumiteľná. Táto
nižšia zrozumiteľnosť reči je dôsledkom
ťažkostí so zdravou výslovnosťou.

Miera nezrozumiteľnosti reči priamo súvisí s kvalitou počúvania. Ľudia niečo vyslovia tak, ako to počuli, takže ak nepočujú dobre, nemôžu ani dobre rozprávať.

To zase priamo súvisí s vekom, v ktorom porucha sluchu nastala.

Ak človek stratí sluch po tom, čo si osvojil reč a jazyk počúvaním, nebude mať problémy s jazykovým vyjadrovaním. Stále si zachovávajú reč, hoci ich kontrola nad ňou časom slabne.

Veľká časť informácií, ktoré používajú na interpretáciu vonkajších podnetov, pochádza z neverbálnych podnetov a situačného kontextu. Čím nižší je stupeň straty sluchu, tým viac sa človek spolieha na sluchový kanál a v menšej miere využíva kompenzačné zdroje informácií.

Ľudia s vyšším stupňom sluchového postihnutia interpretujú podnety z prostredia vo veľkej miere pod vplyvom svojho vnútorného sveta, interpretujú udalosti svojím osobitým spôsobom, vytvárajú si projekcie a robia viac chýb.

Ľudia s poruchou sluchu presnejšie
vnímajú realitu, lepšie rozumejú
posolstvu a vysielajú jasnejšie správy
ľuďom vo svojom sociálnom prostredí.

Hlavné prekážky

Reč ľudí s prelingválnou hluchotou sa výrazne líši od reči osôb, ktoré mali možnosť počuť reč a rozvíjať orálne a jazykové schopnosti v prelingválnom období.

Ich výslovnosť hlások je nepravidelná, ich intonácia je monotónna, ich hlas je napätý, ich reč je hrdelná, ich dýchanie nepravidelné a robia časté pauzy.

Osoba sa odchyľuje od svojho centrálného tónu, chýba variácia a rytmus a dôraz kladený na slová a slabiky vo vete nie sú zosynchronizované s obsahom a cieľom reči. Rýchlosť ich reči je nižšia a kvalita ich hlasu je horšia.

Hlavné prekážky

Počúvanie umožňuje získať dva typy informácií, t. j. informácie týkajúce sa procesu hovorenia (ako sa má niečo povedať) a informácie týkajúce sa obsahu toho, čo sa hovorí (čo sa má povedať).

Osoby s prelingválnou hluchotou nie sú schopné spontánne si osvojiť reč a jazyk, v dôsledku čoho majú aj ťažkosti s porozumením reči a jazyka, obmedzenú slovnú zásobu, slabú gramotnosť a dysgramatické vlastnosti.

Takisto je znemožnený proces nezámerného učenia sa verbálneho materiálu, v rámci ktorého si počujúci ľudia osvojujú 90 % informácií (v porovnaní s 10 % získanými zámerným učením/priamou výučbou).

Keď vidíme, že nezámerné osvojovanie prvého, t. j. jazyka a reči, je nemožné, potom je v šokujúcej miere znemožnená akákoľvek forma zámerného učenia, t. j. osvojovanie informácií, rôznych druhov obsahu a vedomostí, čo má za následok celkovo nízku úroveň osvojovania učiva a zručností.

Emocionálne ťažkosti

Ťažkosti v rečovej a jazykovej komunikácii nemusia nevyhnutne viesť aj k rozdielom v emocionálnom a sociálnom vývoji. Nevhodné správanie ľudí zo sociálneho prostredia a neuspokojenie potrieb nepočujúcej osoby vedie k psychosociálnym ťažkostiam.

Viac ťažkostí sa prejavuje u ľudí, ktorí stratili sluch v neskoršom veku (traumatická udalosť).

Úspešnosť adaptácie nepočujúcich závisí od 3 prvkov: štandardného komunikačného systému, vzdelania a postojov ľudí zo sociálneho prostredia.

Čím skôr sa zavedie funkčný komunikačný systém (napr. posunkový jazyk), ktorý umožní nepočujúcemu človeku kontakt s okolím a postaviť sa na vlastné nohy s cieľom uspokojiť svoje potreby, tým bude adaptácia úspešnejšia.

Tým sa zvýši pravdepodobnosť využívania výhod zapojenia do vzdelávacích systémov. A napokon, ak budú postoje sociálneho prostredia nediskriminačné, bez predsudkov a pozitívne voči osobe so sluchovým postihnutím, celkový psychosociálny vývoj bude adekvátnejší.

Kultúrna identita

**Kultúrna identita znamená príslušnosť
k určitému spoločenstvu.**

Populácia osôb so sluchovým postihnutím
je v tomto ohľade veľmi heterogénna.

Medzi ľuďmi so sluchovým postihnutím sú
badateľné štyri typy identity:

- **Identita nepočujúceho**
- **Identita počujúceho**
- **Dvojkultúrna identita**
- **Marginálna identita**

Identitu nepočujúceho

**Identitu nepočujúceho najčastejšie
preberajú ľudia, ktorí sú prelingválne
nepočujúci.**

Táto identita sa vyznačuje pocitom hrdosti na príslušnosť ku kultúre nepočujúcich, ktorú si väčšinou idealizujú. Sú kritickí voči svetu počujúcich a nedôverčiví voči jeho príslušníkom, odmietajú používať reč a neakceptujú nepočujúcich, ktorí používajú reč, načúvacie prístroje alebo umelý slimák.

Príslušníci kultúry nepočujúcich sa aktívne podieľajú na uskutočňovaní zmien v spoločenských postojoch k nepočujúcim a na znižovaní stigmatizácie zo strany dominantnej skupiny.

Identitu počujúceho

Identitu počujúceho môžu prijať
nepočujúce deti počujúcich rodičov,
prelingválne nepočujúci, ktorí
navštevovali školy využívajúce
orálny prístup alebo bežné školy, a
postlingválne nepočujúci.

Túto identitu charakterizuje orientácia
na počujúcich ľudí, s ktorými sa
identifikujú a socializujú, negatívne
postoje a kritika voči nepočujúcim a
nezáujem o posunkový jazyk.

Marginálnu identitu

Marginálnu identitu môžu prijať nepočujúce deti počujúcich rodičov, nepočujúce deti, ktoré navštevovali školy využívajúce orálny prístup alebo bežné školy, a dlhodobo nepočujúci po implantácii umelého kochlea.

Táto identita sa vyznačuje nedostatočnou identifikáciou s nepočujúcimi aj počujúcimi ľuďmi. Slabo ovládajú hovorený aj posunkový jazyk, majú problémy s nadväzovaním a udržiavaním vzťahov s nepočujúcimi/ nepočujúcimi aj počujúcimi ľuďmi v dôsledku obmedzených komunikačných schopností a nachádzajú sa na okraji oboch kultúr.

Táto identita sa spája s najmenej úspešnou adaptáciou a radom ťažkostí v podobe sociálneho zmätku, emocionálnych ťažkostí, porúch správania, nízkeho sebavedomia a pocitu nezaradenia sa.

Dvojkultúrnú identitu

Dvojkultúrnú identitu najčastejšie preberajú osoby so sluchovým postihnutím.

Dvojkultúrnú identitu najčastejšie preberajú osoby so sluchovým postihnutím. Táto identita sa vyznačuje rovnakou identifikáciou s nepočujúcimi aj počujúcimi ľuďmi, dosahovaním úspešnej sociálnej interakcie s oboma skupinami, uvedomovaním si dôležitosti spolužitia a akceptovaním hodnôt oboch kultúr. Vo svojich rodinách komunikujú posunkovým jazykom, navštevujú bežné školy a ľahko sa prispôsobujú kultúre počujúcich.

Táto identita sa spája s najúspešnejšou adaptáciou a množstvom výhod v podobe emocionálneho zdravia, lepších komunikačných zručností a vysokého sebavedomia, vďaka čomu sú odolnejší voči frustrácii.

Návrhy na úspešnejšiu komunikáciu

Pravidlá komunikácie s osobami so
sluchovým postihnutím:

- **Získajte si ich pozornosť** -
potľapkaním po ramene alebo
mávaním rukami.
- **Ukážte svoju tvár** - neotáčajte
sa chrbtom, neskláňajte hlavu ani si
nezakrývajte pery.
- **Neodchádzajte, kým ste
nepovedali všetko, čo ste chceli**
- znížená schopnosť získavať
vizuálne informácie
- **Dobre osvetlená tvár** -
otočená smerom k zdroju svetla

- **Hovorte štandardným jazykom, nie nárečím** - jazyk nepočujúcemu aj tak chýba
- **Počkajte, kým na vás príde rad** - nezačnite hovoriť skôr, než na vás nepočujúca osoba uprie svoj pohľad
- **Nekričte** - porozumenie sa tým nezlepší, zvýraznia sa samohlásky a osoba si to môže vysvetliť tak, že ste nahnevaný
- **Nehovorte z diaľky, ani z príliš malej vzdialenosti**
- **Správajte sa prirodzene - nerobte prehnané grimasy**

- **Hovorte miernym tempom**
- **Vzdial'te sa od hluku prichádzajúceho z okolia**
- **Bud'te jasní a struční:**
obmedzená slovná zásoba, slabé jazykové znalosti
- **Používajte jednoduché gestá**
- **Používajte posunkovú reč, ak ju ovládáte**
- **Trpezlivo opakujte veci toľkokrát, koľko je potrebné**
- **Ak je to, čo hovoríte, zložité, napíšte to**

Adaptácia

Adaptácia v kontexte neformálneho vzdelávania dospelých:

Zabezpečenie písomných materiálov, zapisovateľa alebo tlmočníka do posunkovej reči pre osoby so sluchovým postihnutím.

Osvetlenie v priestoroch je pre osoby so sluchovým postihnutím veľmi dôležité, pretože často odčítavajú z pier, čo sa v tme nedá robiť.

Okrem toho je pre ľudí so sluchovým postihnutím dôležitá poloha sedenia.

Umožnite im zvoliť si polohu, pri ktorej nestoja chrbtom k dverám, aby mohli vizuálne vnímať celú skupinu a osoby, ktoré sa k nim približujú. Organizujte priestorové rozmiestnenie účastníkov tak, aby všetky ich tváre boli v zornom poli osoby so sluchovým postihnutím.

Používajte rôzne telekomunikačné kanály pre osoby so sluchovým postihnutím, aby ste v prípade potreby zabezpečili prítomnosť tlmočníka posunkovej reči.

Zabezpečte prenosný počítač a rýchleho zapisovateľa, ktorý bude sedieť vedľa osoby so sluchovým postihnutím a zapisovať všetko, čo sa počas vzdelávania povie.

Vyučovacie metódy a techniky

Vyučovacie metódy a techniky v
kontexte neformálneho vzdelávania
dospelých:

- **Metóda vysvetľovania:**
- **Demonštratívna metóda:**

Metóda vysvetľovania

Všeobecné návrhy na úspešnejšiu komunikáciu s osobami so sluchovým postihnutím sú aplikovateľné. Ak je v miestnosti prítomný tlmočník posunkovej reči, prispôbajte tempo svojho prejavu tak, aby tlmočník mohol sprostredkovať všetko, čo hovoríte osobe so sluchovým postihnutím.

Ak sa obraciate na osobu so sluchovým postihnutím, ktorá používa tlmočníka, pozrite sa na ňu a oslovte ju priamo, nie tlmočníka. Vy komunikujete s účastníkom a účastník s tlmočníkom.

V dôsledku rôznych životných a vzdelávacích faktorov môže mať dospelá osoba so sluchovým postihnutím agramatický písomný a ústny prejav. Snažte sa sústrediť na obsah a nehodnoťte jeho ovládanie jazyka a gramatiky, pokiaľ nie sú predmetom vášho vzdelávacieho programu.

Niektoré osoby so sluchovým postihnutím považujú písomné materiály za veľmi užitočné a ocenia, ak sa s nimi vopred podelíte o svoje poznámky z prednášok.

Dajte účastníkovi so sluchovým postihnutím najavo, že je v poriadku, ak požiada o zopakovanie alebo vysvetlenie niečoho, čomu nerozumel, a to v prípade potreby aj viackrát. Sledujte neverbálnu komunikáciu účastníka so sluchovým postihnutím a neváhajte sa občas opýtať, či je potrebné niečo objasniť alebo zopakovať.

Demonštratívna metóda

**Pre ľudí so sluchovým
postihnutím bude
demonštrácia a zážitkové
učenie oveľa účinnejšie ako
akékoľvek vysvetľovanie.
Vašou úlohou je dohliadať na
nich počas získavania týchto
skúseností a poskytovať im
dodatočné vysvetlenia.**

Účastníci

Predstavte si, že ste organizátorom kurzu výstavby a montáže sadrokartónových dosiek. Prihlásila sa osoba, ktorá je vo vysokej miere nedoslýchavá. O akom prispôsobení uvažujete?

Dodatok: Cvičenia na seminári

Dovoľte mi povedať vám príbeh

Potrebné materiály: príbeh napísaný
na papieri (novinový článok a pod.),
skupina ľudí

Pokyny: V miestnosti je prítomný
rozprávač, ktorý číta príbeh, a
dobrovoľník, ktorý ho počúva. Potom
každá osoba zo skupiny samostatne
vstúpi do miestnosti a počúva príbeh,
ako ho prerozpráva predchádzajúca
osoba. Táto osoba odovzdá príbeh z
pamäti ďalšej osobe a tak ďalej až do
konca. Posledná osoba prerozpráva
príbeh spamäti celej skupine.

Cieľ cvičenia: Keď odovzdávame správu inej osobe, je dôležité, aby sme ju odovzdali priamo a v čo najvernejšej podobe, ako sme ju odovzdali ľuďom, ktorí sú schopní ju počuť. Sprostredkovateľom komunikácie by sme sa mali vyhnúť, ak nie sú odborníkmi na sprostredkovanie. Nájdite si čas prerozprávať vtip svojmu nepočujúcemu priateľovi.

Dodatok: Cvičenia na seminári Tichá miestnosť

Potrebné materiály: farebné ceruzky alebo pastelky, kus papiera pre každého účastníka, 1 osoba, ktorá dáva pokyny.

Pokyny: Osoba, ktorá dáva pokyn, vyslovuje slová len ústami, bez vydania zvuku. Účastníci potom musia odčítať inštrukcie z pier a potichu vykonať úlohu tak, ako jej porozumeli. Napríklad: “Nakreslite malý domček s červenou strechou, modrými oknami a žltými dverami.” Ak majú účastníci nejaké otázky, môžu ich položiť rovnakým spôsobom, ako dostali inštrukciu.

Cieľ cvičenia: Hoci je čítanie z pier niekedy veľmi praktické a uľahčuje nám komunikáciu s nepočujúcimi, je veľmi neefektívne a náchylné na chyby. Počas vyučovacieho procesu by sme sa nemali spoliehať výlučne na tento spôsob komunikácie. Preto sa uistite, že vám bolo správne rozumieť!

Links:

Deafness & Education
International

Deaf identities in disability
studies

A Quiet Place
(2018)